

МАКУШЕВ П. В.,кандидат юридичних наук, професор,
декан юридичного факультету
(Дніпропетровський гуманітарний
університет)**РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ
«ДОКТРИНА ПЕНІТЕНЦІАРНОГО ПРАВА УКРАЇНИ»¹**

Організація та підтримання на належному рівні функціонування пенітенціарної системи є одним із ключових завдань сучасної держави, важливим показником її спроможності забезпечувати захист прав людини як найвищої соціальної цінності. В умовах сучасної України очевидно, що саме пенітенціарна система опинилася у точці найгострішого конфлікту між тривалою історичною традицією повної зневаги до життя та гідності індивіда та сучасними цінностями поваги до прав і свобод людини. Задекларувавши свої прагнення долучитися до спільноти європейських націй, Україна взяла на себе майже весь набір міжнародних зобов'язань у сфері захисту прав людини, розроблених не тільки на універсальному, але і на регіональному рівні – у рамках Ради Європи. Особливістю останніх є те, що вони супроводжуються потужною інституційною підтримкою та механізмами забезпечення дотримання цих зобов'язань, головним із яких є Європейський суд із прав людини.

Уніфікація норм чинного вітчизняного кримінально-виконавчого законодавства відповідно до європейських стандартів вимагає принципово нового погляду на роль кримінально-виконавчого права в українському суспільстві, а можливо, на що часто звертають увагу вчені в наукових дискусіях, на реформування всього наявного термінологічного апарату й обґрунтування нової галузі національного права – пенітенціарного права. У зв'язку із цим вкрай актуальним є визначення концептуальних уявлень про формулювання доктрини сучасного пенітенціарного права України. І з цього погляду монографія І.Г. Богатирьова, М.С. Пузирьова й О.О. Шкути є першою у вітчизняній юридичній науці спробою вирішення такого завдання.

У рецензованому виданні знайшли висвітлення фактори, які зумовили актуальність реформування пенітенціарної системи України і є об'єктивними передумовами зміни державної пенітенціарної політики (генезис становлення і розвитку пенітенціарної системи України як результат тривалого процесу державотворення, роль ефективної пенітенціарної політики та стратегій діяльності пенітенціарних інституцій у формуванні пенітенціарного права України тощо). Авторами монографії ретельно досліджено та розкрито методологічну основу розроблення доктрини вітчизняного пенітенціарного права шляхом порівняльного аналізу концептуальних питань теорії і практики виконання покарань у вигляді позбавлення волі на певний строк в Україні та зарубіжних країнах.

Особливої ж уваги заслуговує той розділ рецензованого видання, у якому досліджуються теоретичні та прикладні передумови формування доктрини пенітенціарного права України і перспективи розроблення пенітенціарного закону. Авторами визначено наукові передумови розроблення доктрини пенітенціарного права України, історичні та правові умови трансформації кримінально-виконавчого законодавства України в пенітенціарне, а також розглянуто сучасний стан розвитку доктрин пенітенціарного права України та перспективи розроблення Пенітенціарного кодексу України.

Авторами монографії зроблено обґрунтований висновок про необхідність розроблення у країні єдиної всеосяжної концепції розвитку пенітенціарної системи, а на її основі нової галузі національного права – пенітенціарного, доктрину якого складають концептуально оформлені ідеї, теорії, принципи, погляди вітчизняних учених на функціонування пенітенціарної системи, яка має повну підтримку з боку державних і недержавних інститутів, громадянсько-

¹ Богатирьов І.Г. Доктрина пенітенціарного права України : [монографія] / І.Г. Богатирьов, М.С. Пузирьов, О.О. Шкута. – К. : ВД «Дакор», 2017. – 236 с.

го суспільства і створюється державою для реалізації завдань і функцій у сфері пенітенціарних правовідносин. Запропоновано авторське визначення поняття «пенітенціарна система України». Наголошено на тому, що доктрина пенітенціарного права не може існувати сама собою – вона постійно перебуває у правовій доктрині, а тому її слід розглядати як результат напрацювань юридичної науки. На думку авторів, пенітенціарна доктрина стане квінтесенцією різноманітних наукових ідей і поглядів із питань виконання та відбування покарань. Учені впевнені, що розроблення Пенітенціарного кодексу України та відповідних змін до законодавства України спрямоване на реалізацію в частині пенітенціарного напрямку Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Вважаємо, що подібне всебічне вивчення питань, пов'язаних із необхідністю реформування пенітенціарної системи України, сприятиме і значно пришвидшить процес європейської інтеграції та наблизить перспективи вступу нашої країни до Європейського Союзу, що є зовнішньополітичним пріоритетом України, а також надасть змогу реалізувати заходи, спрямовані на подальше удосконалення системи виконання покарань, забезпечення дотримання прав людини, приведення умов тримання засуджених та ув'язнених до європейських стандартів.

Загалом наукова праця «Доктрина пенітенціарного права України» є цілком творчою, виконаною на належному науковому рівні і цікавою для науковців, науково-педагогічних працівників, працівників пенітенціарної системи та студентів вищих юридичних навчальних закладів.

